

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 2 (94) 2017

Економічні науки
Сільськогосподарські науки
Технічні науки

Миколаїв
2017

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказами Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747 та від 16.05.2016 р. №515.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., академік НААН

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., проф.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишнеvsька, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 11 від 29.05.2017 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2017

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ РЕГІОНУ

Т. В. Смелянець, кандидат економічних наук, доцент
Одеська державна академія будівництва та архітектури

Л. В. Молошна, студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Доведено, що у контексті сучасних глобалізаційних викликів, важливого значення набуває формування стратегічних напрямків розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств Миколаївської області в системі світогосподарських відносин. Розкрито особливості зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області та визначено перспективні напрямки її розвитку з метою сталого розвитку регіону.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, регіон, експорт, менеджмент.

Виклики, що постають перед Україною в умовах глобалізації, зумовлюють необхідність пошуку інноваційних підходів до формування її регіональної політики, модернізації системи управління регіональним розвитком. Особливої уваги потребує формування регіональної політики щодо активізації міжнародної співпраці, яка має сприяти поглибленню територіального поділу праці, спеціалізації виробництва, створенню виробничих структур, які б відповідали географічним та економічним умовам кожного регіону. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону повинен забезпечити ефективне використання науково-технічного потенціалу, розвиток підприємництва, впровадження різних форм господарювання, сприяти насиченості ринку товарами та послугами, задоволенню потреб, позитивно вплинути на стан соціального забезпечення населення. Цікавий досвід накопичено ЄС у формуванні напрямів своєї політики та її реалізації, що вирізняється оперативністю і гнучкістю.

Стратегія економічного розвитку Євросоюзу (EUROPE 2020) спрямовується на зайнятість, дослідження та інновації, адаптацію до змін клімату, енергетику, освіту, боротьбу з бідністю, та базується на трьох основних складових, а саме:

- розумне зростання: розвиток економіки на основі знань та інновацій;
- стійке зростання: формування економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів, екологічності та конкуренції;
- інклюзивне зростання: підвищення рівня зайнятості населення, досягнення поєднання економічних, соціальних та територіальних цілей [1].

Вказані напрями є також актуальними для формування політики регіонального розвитку в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема формування політики регіонів у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, пошуком шляхів та методів їх вирішення активно зайняті вчені-економісти, серед них Ульянченко О. В., Гончаренко І. В., Яценко О. М. та інші, але динамічні зміни середовища спричинюють необхідність подальших наукових пошуків.

Постановка завдання. На регіональному рівні розвиток зовнішньоекономічної діяльності є територіально інтенсивним та визначає рівень і характер економічного розвитку країни. Тому важливого значення набуває формування стратегічних напрямків розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств Миколаївської області в системі світогосподарських відносин.

Метою статті є розкриття особливостей зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області та визначення перспектив її розвитку з метою сталого розвитку регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пріоритетним напрямком регіональної економічної політики Миколаївської області є розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств, який полягає в розширенні взаємовигідних відносин з іноземними партнерами та рівноправному залученні регіону до світового економічного простору.

У зовнішньоторговельному балансі область традиційно має позитивне сальдо (табл.) Проте, останні п'ять років відбувається скорочення обсягів зовнішньоекономічної діяльності регіону (рис.)

Обсяги експорту-імпорту товарів Миколаївської області області

Роки	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол. США	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до загального обсягу	
2012	2370724,8	100,0	895654,2	100,0	1475070,6
2013	2174097,7	100,0	928887,4	100,0	1245210,3
2014	1837492,1	100,0	631269,2	100,0	1206222,9
2015	1603063,6	100,0	574741,1	100,0	1028322,5
2016	1666363,1	100,0	685781,5	100,0	980581,6

Джерело: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2017 <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>

На зниження експорту вплинуло скорочення поставок на зовнішній ринок продуктів рослинного походження, механічного та електротехнічного обладнання, продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, іноземцям менше надано послуг з переробки матеріальних ресурсів, ремонту та технічного обслуговування. Імпорт скоротився за рахунок зменшення ввозу з-за кордону недорогих металів та виробів з них, готових харчових продуктів, меншого споживання ділових послуг та послуг, пов'язаних з подорожами.

В умовах нестабільного законодавства, низького інвестиційного рейтингу України та браку фінансово-інвестиційного капіталу існує ризик подальшого зниження ділової активності в регіоні.

Структура експорту товарів області пов'язана зі структурою економіки. Промисловий потенціал підприємств регіону (насамперед ТОВ СП «Нібулон» та ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»), наявність розвиненої транспортно-логістичної інфраструктури, у тому числі портового господарства, зумовляють торгівлю зерновими культурами, глиноземом та насінням і плодами олійних рослин, які становлять 70% від структури експорту товарів.

На жаль, в економіці області переважають застарілі технології, низький рівень капіталовкладень і відносно невелика частка продукції з великою доданою вартістю [4].

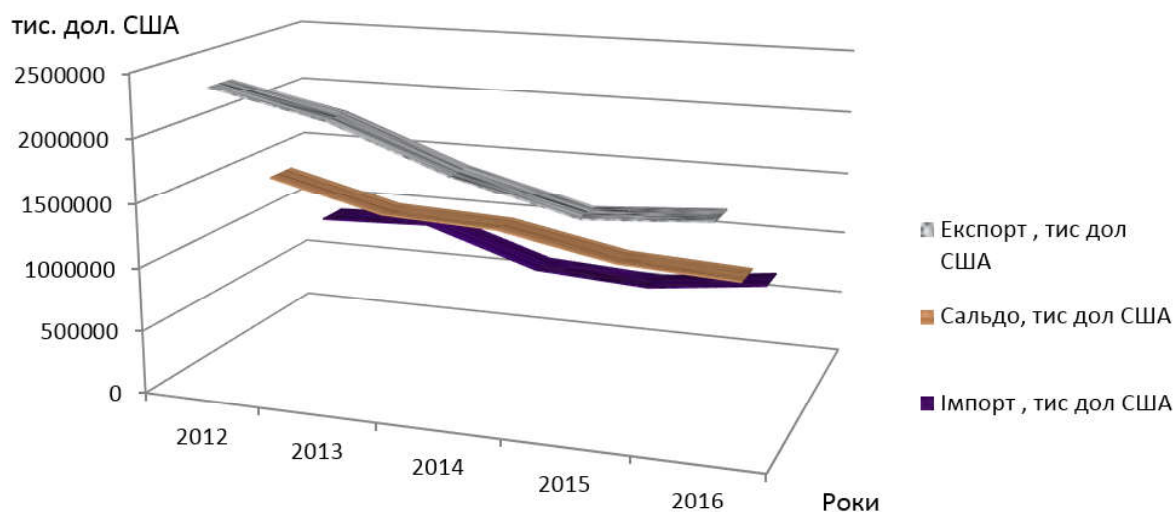

Рис. – Зміни обсягів експорту, імпорту та сальдо зовнішньої торгівлі Миколаївської області.

Важливим напрямом розвитку зовнішньоекономічної діяльності є вдосконалення товарної структури експорту на користь високотехнологічних товарів, значну частку з яких займає продукція сільського господарства. Перспективи зміцнення ринку зовнішньоекономічних послуг передбачаються у розвитку ринку сучасних технологій; просуванні науково-технічних розробок і наукомісткої продукції на зовнішній ринок; залученні іноземних інвестицій; розвитку сприятливих умов для реалізації послуг зеленого туризму, які повинні бути наближеними до світових стандартів.

Найбільш прийнятною для Миколаївської області є експортноорієнтована модель економіки. При цьому виникають певні проблеми: труднощі з проникненням на ринки розвинутих країн; сировинна орієнтація експорту може вести до занепаду, внутрішнє економічне зростання залежатиме від кон'юнктури міжнародних ринків. Тому втілення експортно орієнтованої стратегії має відбуватися паралельно з реалізацією політики імпортозаміщення.

Зовнішньоекономічна стратегія Миколаївської області підпорядковується ідеї європейської інтеграції, використанню таких її форм та механізмів, які забезпечать повніше й ефективніше використання потенціалу взаємозв'язків області з розвиненими країнами світу.

Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств Миколаївської області необхідно:

- створювати сприятливий інвестиційний клімат з метою залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць;
- сприяти зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств незалежно від форм власності та розташування;
- сприяти створенню на основі законодавства спільних з іноземними партнерами проектів.

Стратегічною метою розвитку має бути: досягнення стабільного економічного зростання шляхом забезпечення умов для розвитку ефективного підприємництва; підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробника на внутрішньому та зовнішніх ринках на базі нарощування обсягів інвестицій та їх інноваційного спрямування.

Менеджмент розвитку включає в себе стимулювання підприємницької діяльності, активізацію точок зростання, науково-технічних комплексів, перебудову структури економіки, формування кластерів взаємопов'язаних виробництв, залучення інвестицій у регіон, розвиток регіонального маркетингу тощо, з метою вийти на новий рівень (кількісний та якісний) задоволення потреб населення. На перший план висувається проблема гуманізації економіки, розумних потреб суспільства, ефективного використання всіх видів ресурсів. Якщо взяти за основу такий підхід до регіональних економік, то методологічну основу побудови нової системи управління мають утворювати ті загальні теоретичні принципи, на основі яких модель, що розробляється, буде:

- відповідати характеру і рівню розвитку суспільного виробництва в країні та її регіонах;
- відображати і максимально реалізовувати цілі розвитку економічної системи, що управляється;
- виражати всі вартісні категорії виробництва в грошовій формі, як кінцевій формі відтворювального процесу;
- оптимізувати комбінацію факторів регіонального виробництва і забезпечувати ефективність їх використання.

Взаємодія господарства Миколаївської області зі світовим економічним простором має спиратися на комплексну, гнучку

і динамічну зовнішньоекономічну політику, головне завдання якої полягає у визначенні етапів, напрямів, форм і способів реалізації дієвої зовнішньоекономічної стратегії.

Список використаних джерел:

1. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.efesme.org/europe-2020-a-strategy-for-smart-sustainable-and-inclusive-growth>
2. Гончаренко І.В. Сучасний стан та необхідність розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств аграрного сектора економіки Миколаївської області / І.В. Гончаренко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер.: Економічні науки.– №3. – 2014– С.3-8.
3. Обсяги експорту-імпорту товарів (щорічно) : Головне управління статистики у Миколаївській області, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>
4. Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року Затверджена Рішення обласної ради №9 від 16.04.2015 року.

Т. В. Смелянец, Л. В. Молошная. Особенности развития внешнеэкономического сотрудничества региона.

Доказано, что в контексте современных глобализационных вызовов, важное значение приобретает формирование стратегических направлений развития внешнеэкономической деятельности предприятий Николаевской области в системе мирохозяйственных отношений.

Раскрыты особенности внешнеэкономической деятельности Николаевской области и определены перспективные направления ее развития в целях устойчивого развития региона.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, регион, экспорт, менеджмент.

T. Smelyanets, L. Moloshna. Features of foreign economic cooperation in the region.

It is proved that in the context of the modern globalization challenges, the formation of strategic directions of development in foreign economic activity of enterprises in the Mykolaiv region in the system of world economic relations becomes extremely important. The features of foreign economic activity in Mykolayiv region are revealed and the promising areas of growth for sustainable development are identified.

Key words: foreign economic activity, region, exports, managing.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Л. В. Гуцаленко, Т. С. Пісоченко, С. О. Горбач.

Трудові ресурси як складова експортного потенціалу сільськогосподарського підприємства..... 3

М. В. Дубініна, І. П. Приходько, О. І. Лугова. Зовнішнє середовище та його вплив на формування економічного потенціалу підприємств 12

Ю. А. Кормишкін. Стратегічні напрями формування ефективної бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва 22

Т. В. Смелянець, Л. В. Молошна. Особливості розвитку зовнішньоекономічної співпраці регіону 32

І. В. Агеєнко, О. В. Ткаченко. Теоретико-методичні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з контрагентами 38

М. Й. Головка. Трансформація системи оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні 48

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

О. О. Дрозд, О. В. Мельник, І. О. Мельник. Фізичні показники яблук сорту ренет симиренка, оброблених інгібітором етилену, залежно від типу саду і строку збору .. 57

Л. К. Антипова, В. В. Дикий, Н. В. Цуркан. Оптимізація сортового складу пшениці озимої – як одна зі складових стратегії розвитку зернового господарства..... 66

Г. М. Господаренко, В. В. Любич, Ф. К. Листопад. Вихід біоетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив 74

В. Г. Кур'ята, В. В. Рогач, О. В. Кушнір. Морфологічні особливості формування листового апарату перцю солодкого за дії гібереліну та фолікуру 86

О. П. Прісс, І. О. Бурдіна. Вплив строків висіву насіння на фотосинтетичну діяльність базиліку в умовах плівкових теплиць 93

Л. І. Онуфран, В. І. Нетіс. Поглинання та використання сонячної енергії посівами сої за різних умов вирощування 107

С. В. Федорчук. Ефективність регуляторів росту, хімічних і біологічних препаратів проти <i>Alternaria Solani</i> та <i>Phytophthora infestans</i> картоплі	116
О. М. Вишневська, В. О. Мельник, О. О. Кравченко. Економічна ефективність племінного свинарства півдня України	124
Т. В. Підпала, Ю. С. Маташнюк. Оцінка потоково-цехової системи виробництва молока	136
Ю. Ф. Дехтяр, Є. В. Баркар, І. А. Галушко. Використання ефективних технологічних рішень з годівлі свиней в умовах фермерських господарств	144
О. О. Стародубець, А. О. Бондар. Залежність якості відтворення свинопоголів'я від сезону року	155
С. М. Галімов. Технологія вирощування та оцінка кнурів за власною продуктивністю в умовах СГПП «ТЕХМЕТ-ЮГ» Миколаївської області.....	162

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

В. С. Шебанін, В. Г. Богза, С. І. Богданов, І. І. Хилько. Розрахунок поперечного перерізу арки при мінімальній масі конструкції	171
А. А. Мирошник. Нейросетевое прогнозирование параметров качества электрической энергии	180
О. А. Прудка, Н. П. Кунденко. Исследование проникновения оптического инфракрасного излучения в покровы пчел	199
Д. В. Бабенко, О. А. Горбенко, Н. А. Доценко, Н. І. Кім. Аналіз конструктивних рішень пресового обладнання	208
В. А. Грубань, А. П. Галєєва, М. Ю. Шатохін. Огляд сучасного стану механізованого збирання кукурудзи на зерно та перспективи розвитку	215